

Fortsatt svenskt deltagande i Natos utbildnings- och rådgivningsinsats Resolute Support Mission i Afghanistan

---

Sammanfattning

Utskottet tillstyrker att riksdagen medger att regeringen ställer en svensk väpnad styrka bestående av högst 200 personer till förfogande t.o.m. den 31 december 2017 för att på inbjudan från Afghanistans regering till Nato och berörda partnerländer delta i utbildnings- och rådgivningsstyrkan Resolute Support Mission (RSM) i Afghanistan.

Utskottet föreslår ett tillkännagivande till regeringen. Enligt utskottet bör regeringen framöver fastställa uppföljningsbara nationella mål för att kunna utvärdera det svenska deltagandet i RSM. Utskottet anser att riksdagen bör avslå övriga motionsyrkanden.

I betänkandet finns tre reservationer (SD, V).

Behandlade förslag

Proposition 2016/17:33 Fortsatt svenskt deltagande i Natos utbildnings- och rådgivningsinsats Resolute Support Mission i Afghanistan.

Fem yrkanden i följdmotioner.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	5
Ärendet och dess beredning.....	5
Bakgrund	5
Propositionens huvudsakliga innehåll	6
Utskottets överväganden.....	7
Fortsatt svenskt deltagande i Natos utbildnings- och rådgivningsinsats Resolute Support Mission i Afghanistan	7
Reservationer	13
1. Avslag på propositionen, punkt 1 (SD, V).....	13
2. Vitbok om den samlade svenska insatsen i Afghanistan 2002–2014, punkt 4 (V)	13
3. Handlingsplan för genomförandet av FN-resolution 1325 i Afghanistan, punkt 5 (V)	14
Särskilda yttranden	15
1. Avslag på propositionen, punkt 1 (SD)	15
2. Avslag på propositionen, punkt 1 (V).....	15
3. Särskilt yttrande (KD)	16
<i>Bilaga</i>	
Förteckning över behandlade förslag	17
Propositionen	17
Följdmotionerna	17

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Avslag på propositionen

Riksdagen avslår motionerna

2016/17:3525 av Stig Henriksson m.fl. (V) yrkande 1 och

2016/17:3529 av Mikael Jansson m.fl. (SD).

Reservation 1 (SD, V)

2. Fortsatt svenskt deltagande i Natos utbildnings- och rådgivningsinsats Resolute Support Mission i Afghanistan

Riksdagen medger att regeringen ställer en svensk väpnad styrka bestående av högst 200 personer till förfogande t.o.m. den 31 december 2017 för att på inbjudan från Afghanistans regering till Nato och berörda partnerländer delta i utbildnings- och rådgivningsstyrkan Resolute Support Mission (RSM) i Afghanistan.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2016/17:33.

3. Mål för och utvärdering av det svenska deltagandet i RSM

Riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om mål för och utvärdering av det svenska deltagandet i Resolute Support Mission och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2016/17:3527 av Allan Widman m.fl. (L).

4. Vitbok om den samlade svenska insatsen i Afghanistan 2002–2014

Riksdagen avslår motion

2016/17:3525 av Stig Henriksson m.fl. (V) yrkande 2.

Reservation 2 (V)

5. Handlingsplan för genomförandet av FN-resolution 1325 i Afghanistan

Riksdagen avslår motion

2016/17:3525 av Stig Henriksson m.fl. (V) yrkande 3.

Reservation 3 (V)

Stockholm den 8 december 2016

På sammansatta utrikes- och försvarsutskottets vägnar

Kenneth G Forslund

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Kenneth G Forslund (S), Allan Widman (L), Krister Örnfjäder (S), Sofia Damm (KD), Kalle Olsson (S), Hans Wallmark (M), Åsa Lindestam (S), Karin Enström (M), Björn Söder (SD), Lena Asplund (M), Alexandra Völker (S), Daniel Bäckström (C), Pernilla Stålhammar (MP), Sofia Arkelsten (M), Maria Andersson Willner (S), Mikael Jansson (SD) och Stig Henriksson (V).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

Regeringen har i proposition 2016/17:33 Fortsatt svenskt deltagande i Natos utbildnings- och rådgivningsinsats Resolute Support Mission i Afghanistan föreslagit att riksdagen medger att regeringen ställer en svensk väpnad styrka bestående av högst 200 personer till förfogande t.o.m. den 31 december 2017 för att på inbjudan från Afghanistans regering till Nato och berörda partnerländer delta i utbildnings- och rådgivningsstyrkan Resolute Support Mission i Afghanistan.

Propositionen har hänvisats till utrikesutskottet. Utrikesutskottet och försvarsutskottet har därefter beslutat, med stöd av 7 kap. 7 § riksdagsordningen, att bereda propositionen och tillhörande motioner i ett sammansatt utrikes- och försvarsutskott (UFöU).

Den 15 november 2016 föredrogs propositionen för det sammansatta utrikes- och försvarsutskottet av kabinetssekreterare Annika Söder, Utrikesdepartementet, enhetschef Magnus Bergman, Försvarsdepartementet, och generallöjtnant Dennis Gyllensporre, Försvarsmakten. Den 24 november 2016 genomförde den biträdande chefen för den militära underrättelse- och säkerhetstjänsten, Kristina Bergendal, en föredragning för utskottet.

Tre följdmotioner har väckts med anledning av propositionen.

Bakgrund

Den 20 december 2001 godkände Förenta nationernas (FN) säkerhetsråd i resolution 1386 upprättandet av en internationell säkerhetsstyrka (International Security Assistance Force, ISAF), i enlighet med det s.k. Bonnavalet om tillfälliga arrangemang i Afghanistan, för att i enlighet med kapitel VII i Förenta nationernas stadga (SÖ 1946:1) bistå den afghanska regeringen med att upprätthålla säkerheten i Kabul och stödja övergången till demokratiskt styre i Afghanistan. Vid årsskiftet 2014/15 upphörde ISAF, och en ny icke-stridande utbildnings- och rådgivningsinsats, Resolute Support Mission (RSM), inleddes under ledning av Nato. Insatsen genomförs på inbjudan av den afghanska regeringen. Inbjudan utgör grunden för det s.k. SOFA-avtalet (Status of Forces Agreement) mellan den afghanska regeringen och Nato som undertecknades i september 2014. FN:s säkerhetsråd har välkomnat upprättandet av RSM, tidigare genom resolution 2189 (2014) och senast genom resolution 2274 (2016).

Det svenska deltagandet inom ramen för RSM har tidigare varit föremål för riksdagens ställningstagande genom förslag i proposition 2013/14:33 (bet. 2013/14:UFöU1, rskr. 2013/14:129), proposition 2014/15:13 (bet. 2014/15:UFöU2, rskr. 2014/15:73) och proposition 2015/16:41 (bet.

2015/16:UFöU1, rskr. 2015/16:107). I proposition 2015/16:41 föreslog regeringen att riksdagen skulle medge regeringen att ställa en svensk väpnad styrka bestående av högst 50 personer till förfogande, med möjlighet att om situationen så krävde högst tillfälligt sätta in en förstärknings- och evakueringsstyrka om högst 200 personer, till den 31 december 2016 för att på inbjudan från Afghanistans regering till Nato och berörda partnerländer delta i RSM. Riksdagen beslutade den 16 december 2015 att bifalla regeringens förslag.

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås att riksdagen medger att regeringen ställer en svensk väpnad styrka till förfogande för deltagande i Natos utbildnings- och rådgivningsinsats Resolute Support Mission (RSM) i Afghanistan t.o.m. den 31 december 2017. Det svenska styrkebidraget ska bestå av högst 50 personer på plats. Om situationen så kräver, ska det finnas möjlighet att utöver själva styrkebidraget tillföra en tillfällig förstärknings- och evakueringsstyrka om högst 150 personer.

Det svenska styrkebidraget till RSM kommer i huvudsak att vara verksamt i norra Afghanistan och fortfarande främst bestå av rådgivare till de afghanska säkerhetsstyrkorna och stabsofficerare till de staber som leder RSM. Syftet med bidraget är att bistå de afghanska säkerhetsstyrkorna med utbildning, rådgivning och stöd i syfte att konsolidera säkerhetsstyrkornas förmåga att självständigt hantera säkerheten i landet.

I propositionen redogör regeringen för situationen i Afghanistan och för Sveriges och det internationella samfundets engagemang i landet. Regeringen redogör även för insatsens folkrättsliga grund samt redovisar sina överväganden för det svenska deltagandet och bidragets ekonomiska konsekvenser.

Utskottets överväganden

Fortsatt svenskt deltagande i Natos utbildnings- och rådgivningsinsats Resolute Support Mission i Afghanistan

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bifaller proposition 2016/17:33 Fortsatt svenskt deltagande i Natos utbildnings- och rådgivningsinsats Resolute Support Mission i Afghanistan. Riksdagen medger därmed att regeringen ställer en svensk väpnad styrka bestående av högst 200 personer till förfogande t.o.m. den 31 december 2017 för att på inbjudan från Afghanistans regering till Nato och berörda partnerländer delta i utbildnings- och rådgivningsstyrkan Resolute Support Mission (RSM) i Afghanistan. Riksdagen ställer sig även bakom det som utskottet anför om mål för och utvärdering av det svenska deltagandet i RSM och tillkännager detta för regeringen. Riksdagen avslår motionsyrkanden om avslag på propositionen, om en vitbok om den samlade svenska insatsen i Afghanistan 2002–2014 och om en handlingsplan för genomförandet av FN-resolution 1325 i Afghanistan.

Jämför reservationerna 1 (SD, V), 2 (V) och 3 (V) och särskilda yttrandena 1 (SD), 2 (V) och 3 (KD).

Motionerna

I kommittémotion 2016/17:3525 av Stig Henriksson m.fl. (V) yrkande 1 föreslås att riksdagen avslår regeringens förslag om svenskt deltagande i RSM. I yrkande 2 anføres att en oberoende kommission bör tillsättas med uppdrag att ta fram en vitbok om den samlade svenska insatsen i Afghanistan 2002–2014. I yrkande 3 anføres att regeringen bör ta fram en nationell handlingsplan för hur Sverige kan stödja arbetet med att genomföra FN-resolution 1325 i Afghanistan.

I kommittémotion 2016/17:3527 av Allan Widman m.fl. (L) framförs att svenska internationella insatser bör utvärderas och löpande analyseras. En förutsättning för detta är att konkreta och uppföljningsbara nationella mål formuleras. Motionärerna anser att det finns brister på denna punkt, vilket försvårar utvärdering och analys av den svenska insatsen.

I kommittémotion 2016/17:3529 av Mikael Jansson m.fl. (SD) föreslås att riksdagen avslår regeringens förslag om svenskt deltagande i RSM.

Utskottets ställningstagande

Utskottet konstaterar att den utdragna väpnade konflikten i Afghanistan har förvärrats i omfattning och intensitet det senaste året och är det största hindret för Afghanistans utveckling. En negativ utveckling i Afghanistan får konsekvenser för säkerheten i regionen och även globalt. Utskottet betonar vikten av fred och försoning, utveckling och ökad respekt för mänskliga rättigheter i Afghanistan.

Den försämrade säkerhetssituationen innebär betydande påfrestningar för de afghanska säkerhetsstyrkorna vars övergripande förmåga att hantera säkerheten i landet är ojämn. Den negativa utvecklingen av säkerhetsläget i Afghanistan under 2016 understryker behovet av fortsatt internationell militär utbildning av och rådgivning till de afghanska säkerhetsstyrkorna. Utskottet konstaterar att det i samband med Utrikesdepartementets, Försvarsdepartementets och Försvarsmaktens gemensamma föredragning den 15 november 2016 framgick att en fortsättning av denna form av stöd är efterfrågad av Afghanistan.

Utskottet instämmer i regeringens bedömning att det är av stor vikt att det internationella samfundet, inklusive Sverige, fortsätter att långsiktigt stödja och bistå den afghanska regeringen i dess strävan efter ett stabilt och säkert samhälle – en förutsättning för ett långsiktigt utvecklingssamarbete. Inriktningen för den svenska insatsen vilar på en flerpartiöverenskommelse från 2013 som har legat till grund för riksdagens tidigare medgivanden (bet. 2013/14:UFöU1, bet. 2014/15:UFöU2 och bet. 2015/16:UFöU1). Inriktningen är att Sverige ska bidra till det internationella samfundets ansträngningar att stödja utvecklingen av de afghanska säkerhetsstyrkornas förmåga att hantera säkerheten i Afghanistan. I linje med flerpartiöverenskommelsen kommer Sverige även i fortsättningen att bidra till RSM i syfte att stödja, utbilda och genomföra rådgivning till de afghanska säkerhetsstyrkorna.

Utskottet konstaterar att det folkrättsliga mandatet för Natos utbildnings- och rådgivningsinsats utgörs av det s.k. SOFA-avtalet (Status of Forces Agreement) mellan den afghanska regeringen och Nato som undertecknades i september 2014. Afghanistans regering har även samtyckt till att ett antal stater som inte är medlemmar i Nato, däribland Sverige, deltar i insatsen. SOFA-avtalet omfattar en icke-stridande insats för utbildning, rådgivning och stöd till de afghanska säkerhetsstyrkorna. Efter särskild förfrågan och inbjudan från den afghanska regeringen kan dessa insatser ges även till afghanska specialförband på taktisk nivå. Insatsens våldsanvändning är begränsad till styrkans egenskydd då insatsens personal ges rätt att ha och bära vapen.

Utskottet konstaterar att RSM har ett brett internationellt stöd och omfattar 39 bidragande länder, varav 14 inte är medlemmar i Nato. Utskottet noterar vidare att RSM-insatsen för närvarande omfattar drygt 13 000 personer.

Av propositionen framgår att Sveriges styrkebidrag till RSM planeras bestå av högst 50 personer på plats i Afghanistan, i huvudsak i norra delen av landet. Det svenska bidraget kommer främst att bestå av rådgivare till de afghanska säkerhetsstyrkorna inom ramen för verksamheten som Train Advise Assist

Command–North (TAAC-N) i Mazar-e-Sharif bedriver i norra Afghanistan. Sverige avser även att fortsätta stödet med rådgivare till Train Advise Assist Command–Air (TAAC-Air) i Kabul, en rådgivning som påbörjades hösten 2016. Styrkebidraget kommer därutöver att inkludera stabsofficerare till de staber som leder RSM i Mazar-e-Sharif (vid högkvarteret för TAAC-N) respektive Kabul (högkvarteret för RSM). Utskottet konstaterar att den exakta fördelningen av det svenska bidraget inom RSM kan komma att anpassas mot bakgrund av resurser och behov.

Enligt den militära operationsplanen (Oplan) är RSM indelad i tre faser, och förhållandena på plats ska avgöra insatsens fortsatta utveckling mot ett framtida eventuellt fokus av rådgivningen och utbildningen i Kabul. Den begränsade regionala närvaron kommer sannolikt att fortsätta efter 2017 med hänsyn till det oroande säkerhetsläget. Utskottet konstaterar att den tidigare inriktningen om en fasövergång till en mer Kabulcentrerad närvaro under 2016 därmed inte längre är aktuell. Sverige för en nära dialog med Tyskland, som är ramansvarig nation i norr, vad gäller insatsens fortsatta utveckling inklusive tidpunkten för framtida avveckling av utbildnings- och rådgivningsinsatserna i norra Afghanistan. Utskottet noterar att Tyskland, i egenskap av ramansvarig nation för TAAC-N i norra Afghanistan, även under 2017 kommer att säkerställa att logistik, transporter, skydd och eskort m.m. tillhandahålls för det svenska styrkebidraget som även i fortsättningen förläggs vid Camp Marmal utanför Mazar-e Sharif (utöver svensk personal i Kabul).

Utskottet konstaterar att det finns risk för att den svenska personalen utsätts för väpnat våld. Personalen behöver då kunna hantera situationer som uppstår som går utöver självförsvar. Det kan också uppstå situationer där det svenska bidraget får svårt att lösa sina uppgifter, exempelvis om andra länders stöd i form av skydd uteblir eller bedöms som alltför svagt. Det skulle då kunna bli aktuellt att sätta in en tillfällig förstärkning för att lösa dessa uppgifter. Därutöver behöver bidraget kunna evakueras. Mot denna bakgrund ska det enligt regeringens förslag, om situationen så kräver, finnas en möjlighet att utöver själva styrkebidraget på högst 50 personer kunna tillföra en tillfällig förstärknings- och evakueringsstyrka om högst 150 personer.

När det gäller en eventuell tillfällig förstärknings- och evakueringsinsats påminner utskottet om betänkande 2007/08:UFöU4. Utskottet noterar att det svenska styrkebidraget kommer att uppgå till högst 50 personer på plats i Afghanistan medan den begärda personalramen är högst 200 personer. Utskottet förutsätter att riksdagen, genom de berörda utskotten eller i kammaren, får information i anslutning till att en beslutad marginal för förstärknings- och evakueringsinsatser tas i anspråk. Utskottet påminner om att en större, permanent ökning av den svenska truppinsatsen utöver 50 personer inte kan genomföras utan att ett nytt beslut fattas av riksdagen.

I en motion framförs vikten av att svenska internationella insatser bör utvärderas och löpande analyseras och att detta förutsätter att konkreta och uppföljningsbara nationella mål formuleras.

Frågan om uppföljning och utvärdering av internationella insatser behandlades av utrikesutskottet våren 2012 (skr. 2011/12:18, bet. 2011/12:UU13). Utrikesutskottet underströk då att det är angeläget att målsättningar och motiv för de svenska bidragen till internationella insatser inom det freds- och säkerhetsfrämjande området tydligt framgår. Utrikesutskottet välkomnade därför att regeringen i skrivelsen utlovade att motiv och mål tydligare skulle lyftas fram i de propositioner som handlar om att sända en svensk väpnad styrka utomlands.

Utskottet noterar i detta sammanhang att målet för Sveriges deltagande i RSM är att stödja utvecklingen av de afghanska säkerhetsstyrkornas förmåga med det övergripande syftet att åstadkomma långsiktig stabilitet. Utskottet framhåller att det är viktigt att analysera och utvärdera effekterna av svenska styrkebidrag i internationella fredsfrämjande insatser. Utskottet konstaterar att det i samband med föredragningen den 15 november 2016 framgick att Försvarsmakten gör en utvärdering efter varje personalrotation.

I likhet med vad som anfördes i betänkande 2015/16:UFöU3 om svenskt deltagande i FN:s stabiliseringsinsats i Mali anser utskottet att den svenska insatsen inom ramen för RSM bör utvärderas och löpande analyseras. En väl genomförd analys kan ge viktiga lärdomar inför framtida engagemang när det exempelvis gäller styrning, civil-militär samverkan, samverkan med mottagarlandets myndigheter, effekter för svensk kompetens och förmåga samt resultat på samhällslevellelig nivå i mottagarlandet.

En förutsättning för att kunna genomföra en utvärdering är att konkreta, uppföljningsbara mål formulerats för den svenska insatsen. Utskottet gör bedömningen att det mål som anges i propositionen inte är tillräckligt för detta ändamål. Om regeringen återkommer till riksdagen med förslag om ett militärt engagemang i Afghanistan bortom 2017 bör regeringen formulera uppföljningsbara nationella mål för den svenska insatsen och ange hur man avser att utvärdera den mot de uppställda målen. Med bifall till motion 2016/17:3527 bör detta ges regeringen till känna.

I en motion anfördes att en oberoende kommission bör tillsättas med uppdrag att ta fram en vitbok om den samlade svenska insatsen i Afghanistan 2002–2014. Utskottet påminner om betänkande 2015/16:UFöU1 där utskottet välkomnade att regeringen i juli 2015 beslutade att tillsätta en utredning för att utvärdera den samlade svenska insatsen i Afghanistan 2002–2014, med särskilt fokus på den verksamhet som bedrevs i norra Afghanistan under åren 2006–2014. Det övergripande syftet med utvärderingen är att dra lärdomar inför framtida internationella insatser. Utredningen leds av den tidigare riksdagsledamoten och vice ordföranden i riksdagens försvarsutskott Tone Tingsgård. Uppdraget skulle ursprungligen redovisas den 30 november 2016. I samband med föredragningen för utskottet den 15 november 2016 framgick att utredningen förlängts med tre månader. Utskottet konstaterar vidare att regeringen i oktober 2015 beslutade att ge Totalförsvarets forskningsinstitut (FOI) i uppdrag att analysera hur det svenska deltagandet i den internationella säkerhetsstyrkan i Afghanistan (ISAF) under perioden 2002–2014 har

påverkat Försvarsmakten och dess verksamhet. Uppdraget redovisades i juni 2016. Utskottet noterar att det av slutsatserna sammantaget framgår att engagemanget i ISAF var mer positivt än negativt för utvecklingen av den samlade militära förmågan. Analysen pekar på att enskilda soldater och officerare, men även förbandsnivån och Försvarsmakten som helhet, har fått erfarenheter och utvecklats genom att verka i en skarp och komplex miljö. Samtidigt anges i analysen att deltagandet i ISAF inneburit en betydande ansträngning för Försvarsmakten.

Mot bakgrund av ovanstående är utskottet inte berett att tillmötesgå förslaget i motionen.

I likhet med i betänkande 2015/16:UF6U1 framhåller utskottet att Sveriges engagemang för Afghanistan är brett och långsiktigt. Det fortsatta svenska bidraget till RSM är en del av Sveriges breda engagemang för Afghanistan. Det ska även ses som en del av den gradvisa avvecklingen av det svenska militära engagemanget i Afghanistan. Utskottet framhåller att Sverige såväl genom arbetet inom FN och EU som genom det bilaterala biståndet ska fortsätta ett aktivt engagemang för fred och försoning, för utveckling och stabilitet, för jämställdhet och inte minst för ökad respekt för mänskliga rättigheter, i synnerhet kvinnors och flickors fri- och rättigheter.

Utskottet upprepar vidare att de civila insatserna i Afghanistan blivit allt viktigare i takt med att ansvaret för säkerheten har lämnats över till de afghanska myndigheterna. Afghanistan är ett av världens fattigaste länder, och en stor del av befolkningen lever under fattigdomsgränsen. Vid en internationell givarkonferens i Bryssel den 5 oktober 2016 bekräftade det internationella samfundet sitt fortsatta stöd till Afghanistans utveckling. Förnyade ömsesidiga åtaganden i fråga om den afghanska regeringens reformarbete fastställdes i enlighet med ramverket Self-Reliance through Mutual Accountability Framework (SMAF), och uppdaterade indikatorer antogs. Utskottet konstaterar att Afghanistan är en av de största mottagarna av svenskt utvecklingsbistånd. Strategin för det svenska biståndet avser perioden 2014–2019 och uppgår till sammanlagt 4,87 miljarder kronor. Sverige har vidare aviserat ett indikativt stöd på omkring 8–8,5 miljarder kronor för perioden 2015–2024. Fokus för strategin är demokrati, jämställdhet och mänskliga rättigheter, utbildning och sysselsättning, privatsektor- och landsbygdsutveckling samt ökad ekonomisk integration. Förutom det svenska utvecklingsbiståndet bidrar Sverige med ett humanitärt bistånd som 2015 uppgick till 145 miljoner kronor. Vid föredragningen den 15 november uppgavs att Sveriges humanitära bistånd för 2016 hittills uppgår till 180 miljoner kronor. Utskottet konstaterar i detta sammanhang att den humanitära situationen i Afghanistan har försämrats.

I en motion anförs att regeringen bör ta fram en nationell handlingsplan för hur Sverige kan stödja arbetet med att genomföra FN-resolution 1325 i Afghanistan.

Utskottet värdesätter att Sverige i samband med planeringen av RSM drev frågan om genomförande av FN:s säkerhetsrådsresolution 1325 (2000) om

kvinnor, fred och säkerhet och nu noga följer dess genomförande. Utskottet värdesätter också att Sverige bidrog till arbetet med att uppdatera Natos handlingsplan för genomförandet av resolution 1325, vilken antogs vid Nato-toppmötet i Warszawa i juli 2016. Handlingsplanen fastställer ett flertal riktlinjer som ska tillämpas i alla Natoinsatser, inklusive inom ramen för RSM. Utskottet välkomnar i detta sammanhang att regeringen i maj 2016 antog en ny nationell handlingsplan för genomförandet av FN:s säkerhetsrådsresolutioner om kvinnor, fred och säkerhet för tidsperioden 2016–2020. Handlingsplanens tematiska fokus ligger på kvinnors inflytande och meningsfulla deltagande i fredsprocesser, konfliktförebyggande, förbättrat skydd från våld, samt att ett genusperspektiv ska integreras i allt arbete för fred och säkerhet. I handlingsplanen anges vidare geografiska prioriteringar. Det framgår att Afghanistan tillhör de länder som i handlingsplanen lyfts fram som särskilt prioriterade. Utskottet vill även påminna om försvarsutskottets betänkande 2012/13:FöU14 om jämställdhet och genusfrågor och utrikesutskottets betänkanden 2013/14:UU7 om kvinnor, fred och säkerhet och 2015/16:UU9 om FN:s säkerhetsrådsresolution 1325.

Utskottet noterar att kostnaderna för det svenska bidraget inom ramen för RSM under 2017 av regeringen beräknas uppgå till högst 55 miljoner kronor. Kostnaderna belastar anslaget 1:2 Försvarsmaktens insatser internationellt inom utgiftsområde 6 Försvar och samhällets krisberedskap. Merkostnader för eventuella tillfälliga förstärknings- och evakueringsåtgärder ryms inom den föreslagna ramen för detta anslag. Utskottet noterar att budgetförslaget för utgiftsområdet behandlas i betänkande 2016/17:FöU1.

Utskottet understryker att när riksdagen bemyndigar regeringen att sända en svensk väpnad trupp på uppdrag i ett annat land är det ett beslut som innebär ett betydande ansvar. Som tragiska erfarenheter har visat kan förluster av människoliv i samband med fredsfrämjande uppdrag och krishanteringsinsatser inte uteslutas.

Mot ovanstående bakgrund föreslår det sammansatta utrikes- och försvarsutskottet att riksdagen bifaller proposition 2016/17:33. Utskottet föreslår vidare att riksdagen bifaller motion 2016/17:3527 (L) om mål för och utvärdering av det svenska deltagandet i RSM och avslår motion 2016/17:3525 (V) yrkandena 1–3 och motion 2016/17:3529 (SD). Utskottet förordar därmed att riksdagen medger att regeringen ställer en svensk väpnad styrka bestående av högst 200 personer till förfogande t.o.m. den 31 december 2017 för att på inbjudan från Afghanistans regering till Nato och berörda partnerländer delta i utbildnings- och rådgivningsstyrkan Resolute Support Mission i Afghanistan.

Reservationer

1. Avslag på propositionen, punkt 1 (SD, V)

av Björn Söder (SD), Mikael Jansson (SD) och Stig Henriksson (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen avslår regeringens förslag.

Därmed bifaller riksdagen motionerna
2016/17:3525 av Stig Henriksson m.fl. (V) yrkande 1 och
2016/17:3529 av Mikael Jansson m.fl. (SD).

2. Vitbok om den samlade svenska insatsen i Afghanistan 2002–2014, punkt 4 (V)

av Stig Henriksson (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2016/17:3525 av Stig Henriksson m.fl. (V) yrkande 2.

Ställningstagande

Sveriges deltagande i ISAF är en av de mest omfattande internationella insatser som vårt land genomfört. Det har varit en kostsam insats, både i pengar och i människoliv. Totalkostnaden för den svenska insatsen är okänd, men bara redovisade direkta kostnader uppgår till ca 10 miljarder kronor. Vänsterpartiet har vid flera tillfällen framfört kravet att det genomförs en oberoende utvärdering av det svenska deltagandet i ISAF och att en sådan utvärdering bl.a. ska inkludera företrädare för såväl det svenska som det afghanska civilsamhället.

Regeringen beslutade den 9 juli 2015 att tillsätta en utredning för att utvärdera den samlade svenska insatsen i Afghanistan 2002–2014. Vänsterpartiet ställer sig mycket tveksamt till upplägget för utvärderingen. Regeringen har utsett en av de politiker som själv är ytterst ansvarig för den militära insatsen i Afghanistan att ensam leda utvärderingen. Vi har svårt att se att det skulle vara en oberoende och trovärdig utvärdering. I flera andra

länder som deltagit i ISAF har man valt att gå en annan väg och tillsatt verkligt oberoende utvärderingar, t.ex. i Norge, Danmark och Nederländerna.

En vitbok om den svenska militära närvaron i Afghanistan skulle vara ett sätt att öppet redovisa för och utvärdera den militära insatsen såväl som Sveriges stöd till polisutbildning, utvecklingsbistånd samt politiskt och diplomatiskt arbete. I synnerhet är det viktigt att utvärdera hur Sveriges olika insatser samverkat med varandra, det som genom åren kallats civil-militär samverkan.

Vänsterpartiet anser att en oberoende kommission bör tillsättas med uppdrag att ta fram en vitbok om den samlade svenska insatsen i Afghanistan 2002–2014.

3. Handlingsplan för genomförandet av FN-resolution 1325 i Afghanistan, punkt 5 (V)

av Stig Henriksson (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2016/17:3525 av Stig Henriksson m.fl. (V) yrkande 3.

Ställningstagande

Sverige skulle kunna bli en central aktör för fred, demokrati och jämställdhet i Afghanistan. Men det förutsätter att fokus på militära insatser ersätts med civila och politiska insatser. Vänsterpartiet välkomnar att Sverige utlovat mer än 8 miljarder kronor i bistånd till Afghanistan fram till 2024.

Afghanistan behöver en inkluderande freds- och försoningsprocess. Det är särskilt viktigt att Afghanistans kvinnor inkluderas i fredsprocessen. I juni 2015 antogs en nationell afghansk handlingsplan som syftar till att genomföra FN-resolution 1325. Genomförandet är centralt för arbetet med att bygga ett demokratiskt och fredligt Afghanistan. Vänsterpartiet anser att regeringen bör ta fram en nationell handlingsplan för hur Sverige kan stödja arbetet med att genomföra FN-resolution 1325 i Afghanistan i syfte att stärka Afghanistans kvinnor och garantera att de får ökat inflytande i fredsprocessen.

Särskilda yttranden

1. Avslag på propositionen, punkt 1 (SD)

Björn Söder (SD) och Mikael Jansson (SD) anför:

Den svenska armén har gjort ett utmärkt arbete i Afghanistan genom att ställa en trupp till förfogande i Mazar-e Sharif som en del av ISAF-operationen. Föredömligt och med egna förluster har de stöttat den afghanska nationella armén (ANA) och den afghanska polisen (ANP) samt tillfört rådgivare (OMLT) till ANA. Det svenska kriget mot talibaner har förts med syftet att hjälpa landets befolkning och att skapa demokrati. Som svenska medborgare kan vi därför känna stolthet över vårt historiska bidrag till landet.

Även om den svenska armén och övriga ISAF utfört en föredömlig insats måste emellertid en bortre gräns sättas för det svenska engagemanget i Afghanistan. Sverigedemokraterna menar att den gränsen har passerats och att det nu är folken i Afghanistans skyldighet att själva ta hand om sin säkerhet och sätta motvärn mot talibaner.

Eftersom det svenska försvaret därtill har reducerats såväl ekonomiskt som när det gäller antalet förband innebär internationella engagemang dessutom att vårt eget existensförsvar inte kan planeras eller övas på det sätt som krävs. Varje självständig nation bör emellertid äga ett existensförsvar, vilket vi menar att Sverige tyvärr inte gör i dag. Vår primära målsättning bör därför vara att bygga upp ett sådant försvar, kapabelt att möta framtida hot i vårt närområde, i stället för ett försvar dimensionerat för insatser på fjärran slagfält till oklart gagn för Sverige.

Det står därför klart att Sverige bör lämna insatsen så snart som möjligt. Ju längre vi stannar, desto mer riskerar vi att dras in i ett utdraget inbördeskrig som kan komma att vara i decennier och kosta det svenska försvaret åtskilliga medel som i stället kunde ha använts till en uppbyggnad av försvarsorganisationen i Sverige.

Med anledning av det som anförts ovan önskar vi sammanfattningsvis inte ett svenskt deltagande i utbildningsinsatsen RSM som regeringen nu föreslår en förlängning av, utan har i stället avstyrkt propositionens förslag om ett medgivande.

2. Avslag på propositionen, punkt 1 (V)

Stig Henriksson (V) anför:

Sverige bör inte delta i Natos utbildnings- och rådgivningsinsats i Afghanistan (Resolute Support Mission, RSM). Riksdagen bör därför avslå proposition 2016/17:33. Eftersom såväl Vänsterpartiets som Sverigedemokraternas företrädare i utskottet yrkar avslag på propositionen måste vi ha en gemensam reservation om detta. Jag vill dock understryka att våra partier i grunden skiljer sig åt i sin syn på Sveriges engagemang för Afghanistan. Vänsterpartiets

politik för Afghanistan grundar sig på solidaritet med det afghanska folket. Vi vill att Sverige ska vara en närvarande och aktiv aktör i landet. Men det bör ske genom ett omfattande bistånd och politiska insatser för fred, demokrati och kvinnors rättigheter – inte genom militär närvaro. Vår solidaritet för Afghanistan visar vi också i vårt partis engagemang för en human flyktingpolitik och möjlighet till lagliga vägar för asylsökande. Vi har vid åtskilliga tillfällen kritiserat avvísningar till just Afghanistan. Vänsterpartiet avvisar också det återtagandeavtal Sverige tecknat med Afghanistan som gör det lättare för Sverige att deportera afghanska medborgare till Afghanistan och som också öppnar för att deportera barn.

3. Särskilt yttrande (KD)

Sofia Damm (KD) anför:

För Kristdemokraterna är det centralt att utrikespolitiken är värdebaserad. Sverige ska stå upp för och försvara universella värden såsom mänskliga fri- och rättigheter, demokrati och rättsstatens principer för att stärka fred, frihet och utveckling, förståelse och försoning. Idén om att alla människor, var de än bor, har samma värde och att vi alla har ett ansvar för varandra är en stark motivation till den solidaritet som är grundläggande i den kristdemokratiska ideologin. Människovärdet är universellt och kan därför inte relativiseras av geografiska gränser.

Kristdemokraterna anser att respekten för den internationella humanitära rätten ytterligare måste uppmärksammas och stärkas. Resolution 2286, om attacker mot hälsovård i konfliktområden, som antogs av säkerhetsrådet i maj 2016 är viktig, men den tycks ännu inte ha förändrat något på marken i Afghanistan.

Genèvekonventionen har vid upprepade tillfällen kränkts i Afghanistan. Sverige måste arbeta för att krigets lagar respekteras. Då Rolute Support Mission är en utbildnings- och rådgivningsinsats är det av yttersta vikt att de afghanska säkerhetsstyrkorna utbildas i internationell humanitär rätt. Detsamma gäller fortsatt utbildning i mänskliga rättigheter. Säkerhetsstyrkornas förmåga att hantera landets säkerhet undergrävs av de brott som begås av såväl inhemska styrkor som internationella militära styrkor. Civilbefolkningen förlorar tilltron till både regeringen och det internationella samfundets viktiga arbete när internationella humanitära lagar inte respekteras.

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2016/17:33 Fortsatt svenskt deltagande i Natos utbildnings- och rådgivningsinsats Resolute Support Mission i Afghanistan:

Riksdagen medger att regeringen ställer en svensk väpnad styrka bestående av högst 200 personer till förfogande till och med den 31 december 2017 för att på inbjudan från Afghanistans regering till Nato och berörda partnerländer delta i utbildnings- och rådgivningsstyrkan Resolute Support Mission (RSM) i Afghanistan.

Följdmotionerna

2016/17:3525 av Stig Henriksson m.fl. (V):

1. Riksdagen avslår regeringens proposition 2016/17:33 Fortsatt svenskt deltagande i Natos utbildnings- och rådgivningsinsats Resolute Support Mission i Afghanistan.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att en oberoende kommission bör tillsättas med uppdrag att ta fram en vitbok om den samlade svenska insatsen i Afghanistan 2002–2014 och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör ta fram en nationell handlingsplan för hur Sverige kan stödja arbetet med att genomföra FN-resolution 1325 i Afghanistan och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:3527 av Allan Widman m.fl. (L):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om mål för och utvärdering av det svenska deltagandet i internationella insatser och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:3529 av Mikael Jansson m.fl. (SD):

Riksdagen avslår förslaget om ett svenskt deltagande i Natos utbildnings- och rådgivningsinsats Resolute Support Mission (RSM).